

Szerkesztőség
 Arad, Acsev-palota.
 Kiadóhivatal:
 ulv. Regele Ferdinand 22.
 (József főherceg-ut.)
 (Aradi Nyomda Vállalat)
 Irányítás: Közlöny, Arad.
 Telefonszám:
 Szerkesztőség és kiadóhivatal
 151.
 Egyes szám ára 2 lej, vasárnap
 3 lej. Bucurestiben 50 baival
 több.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:
 Évesre 480 Lej.
 Fél évre 240 Lej.
 Negyed évre 120 Lej.
 Havonta 40 Lej.
 Hirdetések díjazás szerin
 Megjelenik naponta reggel.

Feloldó szerkesztő:

Károly József.

A revolver és bomba

smét be akart vonni a politikába. Sötétszándéku emberek sötét tervekkel meg akarták dönteni a polgári társadalmat és csak az elővigyázatnak köszönhető, hogy államférfiak kiomló meleg vére nem festette skarlátszínre a miniszteriü mok hideg márványlépcsőit. Az elővigyázat megghusította azt is, hogy bombarobbanások ne szakítsák meg a bucurestii utca csendjét, mert a rendőrség a házkutatások alkalmával nagymennyiségű ekrazitot talált, amellyel a merénylők az egyes miniszteriumokat és újságpalotákat akarták levegőbe röpíteni.

Egzaltált és fanatikus fiatalemberek, zavarosban halászni akaró kalandorok és mindenre kész brávkók, akiket megméltelyezett a jassy méreg, vállalkoztak arra, hogy megölik a kormány tagjait és a gyilkosságok következtében fellépett általános ijedtség közepette magukhoz ragadják a hatalmat. A fascista köpenyeg bő redői alá húzódtak a gyilkolni akarók, akikről a későbbi rendőri nyomozás kiderítette, hogy nem tartanak fenn közösséget a fascistákkal és az elfogottak névsora — kizárt egyetemi hallgatók és állásnélküli bizonytalan egzisztenciák — világosan megmutatja, hogy minék a jegyében indult a legfinssebb „forradalom.”

Bucuresti egy napig a rémület hatása alatt állott és az emberek arcára kiült az ijedtség: mi történt volna, ha tényleg sikerül a borzalmas szándék? Aztán jött a rendőrség és katonaság, a törvényen és alkotmányon nyugvó jogállam támaszköve és ma már a merénylők biztos őrizet alatt elmélkedhetnek arról, hogy az évezredek kulturmunkáján felépült polgári társadalmat nem lehet bombával és orgyilokkal megdönteni. Mememléként szolgálhat a jövőre nézve, hogy a felekezetek elleni izgatást nem lehet öbített kézekkel nézni, mert az nagyon könnyen kiszámíthatatlan arányokat is ölthet. A félrevezetett tömegeket fel kell világosítani, hogy hazug és önző célokra akaratát felhasználni, a lelkiismeret

len vezetőket pedig ártalmatlanná pacifizmus korában már nem szé- kell tenni, amíg nem késő. A husza repelhet politikai kérdésekben döntők században, a humanizmus és tő érvként a bomba és revolver.

Beismerésben vannak az összeesküvők.

(Hogy fedezték fel a merénylőtervet. -: Nem a fascisták, hanem Guza hível voltak az összeesküvők. -: Szigorú intézkedéseket léptetnek életbe. -: Számos letartóztatás várható.)

Az összeesküvés, amelyet tegnap leplezték le Bucurestiben, az egész ország területén megdöbbenést váltott ki. Híreink, bár egyre bővebb értesítéseket nyújtanak, arra vonatkozólag még nem adnak biztos felvilágosítást, hogy milyen párt vagy politikai csoport tervezte a gyilkos merényleteket. Az első jelentések fascista összeesküvésről számoltak be, de a letartóztatottak névsora inkább azt árulja el, hogy nem a fascisták, hanem inkább Guza professor antiszemita csoportjának vezetői irányították az összeesküvés szálait. A kormány a legerélyesebb megtorlást jelentette be. Már eddig is több nagyobb nevet kompromittált a nyomozás és bizonyos, hogy a tapasztalatokom okánva, a kormány a legerélyesebb eszközökkel fojt el ezután minden mozgalmat, ami a rend megbontására irányul. Az összeesküvés legújabb adatairól a következő jelentések számolnak be:

Az összeesküvés felfedezése.

Bucurestiből jelentik: Az Adeverul különkiadásban jelenti, hogy az összeesküvés felfedezése egy diáknak köszönhető, akinek hántó felkifurdalásai voltak az elfolytonzó gyilkosságok miatt. A diák Oroveanu buzeui prefektusnak árulta el a merénylőtervet. A prefektus nyomban Bucurestibe utazott és közelebbi ismerősével, Marzescu közmunkatügyi miniszterrel közölte értesítését, majd átadta a miniszternek az összeesküvők egy írásbeli parancsát, amit a feljelentő diák kapott az összeesküvők vezetőségétől. Ennek szövege a következő:

Az összeesküvők parancsa.

„A párt hattu bizottsága kedden délután jelentkezül Zelea Codreanu főnöknel. Este hét órakor mindnyájan megjelennek a miniszterelnökség épületében, ahol minisztertanács lesz. Amikor a miniszterek eldövoznak a tanácskozó teremből, Zelea Codreanu azon írtly alatt, hogy egy kérvényt akart átadni, megszólítja a miniszterelnököt. Ezt az időt kell felhasználni arra, hogy a hattu bizottság minden egyes tagja egy-egy minisztert agyonlő, tekintet nélkül arra, hogy melyik. A minisz-

terelnökre elsősorban kell figyelemmel lenni.

Amikor Marzescu miniszter ezt a parancsot kézhez kapta, azonnal értesítette Bucurestben tartózkodó minisztertársait, akik aztán megtették a szükséges intézkedéseket.

A parancsban említett Codreanu Zeleat már régebbi idő óta keresi a rendőrség, azonban sehoh sem találták. Most kiderült, hogy eltűnése óta Dragos örmagy bucuresti lakásában rejtőzött. Letartóztatták és vele együtt elfogták a másik főnököt, egy Moata nevű diákot, aki a bucuresti „Liric” penzárban lakott „Grossu” álneven. Sikerült megtudni, hogy az összeesküvők az éjszaka folyamán a Strada 13. Szeptember 41. számú házban gyűlnek össze. A rendőrség azonnal nagyobb készfűtséggel vsmult ki. A ház azonban teljesen elhagyatott és üres volt. A rendőrség előrejtözött a közelben és várta a belkövetkezendőket. Két teljes óra telt el, még a rendőrség várokozása teljes sikerrel járt. Az összeesküvők megérkeztek és megkezdtek megbeszéléseiket. Sokáig azonban nem tárgyalhattak, mert a rendőrség emberei rájukítotték és nyomban letartóztatták őket.

A névsor.

Az éjszakai kihallgatás reggel nyolc óráig tartott s a letartóztatottakat délelőtt tízezer órákor átszállították a bucuresti fogház-

ba. A letartóztatottak pontos névsora a hivatalosan kiadott jelentés szerint a következő: Zelea Codreanu egyetemi hallgató, Motza, a kolozsvári egyetemi hallgató kiküldöttje, a Petru Major egyet. elnöke, Marilovici Corneli, Georgescu, Vermisteanu ügyvéd, Popescu Tiberiu és Dragos Nicolae.

Házkutatás Guza professzornál.

Megállapította az eddig lefolytatott nyomozás azt is, hogy az összes letartóztatottak Guzanak személyes hível s az összeesküvés szálai Guzaig terjednek.

Meg kell állapítani azonban, hogy a rendőrségnek ezideig még nem sikerült az összeesküvés tulajdonképmi központját lelelni, mindössze annyit kétségtelen, hogy a gyűléseket a Keresztény Liga helyiségében tartották meg.

Jassyból érkezett jelentések szerint az ottani ügyészség az igazságügyminiszter rendelkezése este hét órakor megkezdte a házkutatásokat. Elsősorban

Guza professor lakását khatatták át, ahol igen sok fascista vonatkozású iratot találtak.

Ugyancsak házkutatást tartottak a Dejan-teremben és Sumileanu tanárnál, ahol szintén igen sok kompromittáló iratot találtak. Az éjszaka folyamán folytatják a vizsgálatot s szenzációs letartóztatások váriatók.

Jassyban letartóztatták az idősebb Zelea Codreanu egyetemi tanárt is. A Dupita egyik munkatársa beszélt a letartóztatott fascista vezérrel, amikor az ügyészség fogházába kísérték át. Zelea Codreanu röviden csak ennyit mondott az újságíróknak:

— Eljön az idő, amikor ártatlanságom kiderül.

Nyilatkoznak a fascisták.

A bucuresti fascista szervezet ma kommünikét tett közzé, amely szerint a pártnak ehez az összeesküvéshez semmi köze sincsen és azt Guza hível szervezték.

Az Adeverul a felfedezett összeesküvéssel kapcsolatban a következőket írja:

„Végre fényt fognak deríteni azokra az újdömekre, amelyet hosszabb idő óta folytatnak azok, akik csak magukat tartják haza-

fielnek ebben az országban." A házkutatásoknak és a ma esti vizsgálatnak meglepő eredményei vannak.

Első perben meg kell állapítanunk, hogy sokkal inkább antiszemitá mint fascista mozgalomról van szó. Ugyancsak meg kell állapítanunk, hogy bíróság is megállapították már az első kihallgatásoknál és az elkövetett bűnjelek alapján, hogy itt egy minden tekintetben előkészített összeesküvésről van szó, amelyet gyilkos merénylet kísért volna és azt a mai — szerdai — napon akarták végrehajtani. Ezt a feltevést csak megerősítik a nagy számban talált revolverek és bombák.

Meg lehet állapítani, hogy fontos személyiségek vannak a játékban. A kormány ma már teljes egészében ismeri az egyetemi mozgalmak anyagát és azt a pénzügyi tőkéket, amely azokat mozgatta. Meg lehet azt is állapítani, hogy nem egyszerű politikai mozgalomról van szó, amelynek jól körvonalozott programja és igazi eszméje van, hanem egy mozgalomról, amely zavargásokkal s merényleteket akar.

Beismerésben a főelnök.

Bucurestiből jelentik: A fascista összeesküvés ügyében vizsgálót folytató Papotopol ügyész és Nicolescu tábornok a mai nap folyamán több ízben kihallgatták id. Zelean Codreanu és fiát. Id. Zelean Codreanu vallomásaiban kijelentette, hogy ő és fia teljesen különálló életet folytattak és fia tevért semmiféle felelősséget nem vállal. A merénylettervhez neki semmi köze. Az ifj. Zelean Codreanu teljes beismerésben van.

Megállapították, hogy az ügy még mindig nem nyert végleges

befejezést s úgy a fővárosban, mint Jassiban szenzációs letartóztatások várhatók.

A hatóságoknak rendkívüli óvatossággal és elővigyázatossággal kell eljárniuk, mert az összeesküvés sokkal komolyabb és sokkal szervezettebb, sem hogy újabb fenyegető momentumoktól ne kellene tartani.

Szigoru intézkedések a parlament vendelmére.

Bucurestiből jelentik: Ma délután tíz órakor minisztertanács volt Bratianu Jonel elnöke alatt. A minisztertanácsban a kormánytagjai közül jelen voltak Constantinescu, Duca, Vaitoiaru és Florescu miniszterek. A belügy- és igazságügyminiszter részletes jelentést tettek az elmúlt éjszaka eseményeiről, a letartóztatottakról, a lefoglalt bűnjelekről, valamint azokról az intézkedésekről, amelyeket eddig az állam rendjének megóvása céljából tettek. Elhatározták, hogy a délután öt órára kiírt minisztertanácsot nem fogják megtartani.

Elhatározták még, hogy a parlament megnyitásakor, de később is, a legnagyobb szigorúsággal és gondossággal fogják őrködni az állam rendjére. A parlament ülésére karzati jegyeket senkinek sem adnak, kivéve csak általánosan ismert, megbízható egyéneknek. Ez intézkedésnek végrehajtását a legszigorúbban ellenőrizni fogják.

A tárgyalások során a miniszterelnök hangsúlyozta, hogy a legdrasztikusabb eszközöktől sem kell visszariadni a nyomozás sikere érdekében.

Az összes miniszterek egybeként személyesen érdeklődnek a vizsgálat egyes fázisai iránt s tekintettel a még mindig fenyegető veszedelemre, senkinek sem bocsátanak maguk elé.

Bucurestiből jelentik: Marda-

Az aradi vasutigazgatóság körletében marad a lövisi és a petrozsényi vasútvonal.

(Nem adják át a brassói igazgatóságnak a szénvonalakat.)

Arad gazdasági életének fejlődését erősen veszélyeztető intézkedést sikerült most elhárítani. A zsilvölgyi vasútvonalak ügyéről van szó, amelyeknek — a CFR. vezérigazgatóságának korábban kiadott rendelkezése értelmében — az aradi kerületi igazgatóság kezelésébe kellett volna átmenniük. A vasúti vezérigazgatóság rendelete szerint a Simeria-teusi (piski-tövisi) és Simeria-petrozsényi (piski-petrozsényi) vonalakat még szeptember hónapban át kellett volna adni a brassói igazgatóság kezelésébe.

A rendelet ellen, amely Arad gazdasági életére nézve súlyos visszahatásokat eredményezett volna, állást foglalt az aradi kerületi igazgatóság is, valamint az Aradi Kereskedelmi és Iparkamara, amely terjedelmes memorandumban fejtette ki, hogy a rendelkezés milyen káros következményekkel fog járni és mennyire nem szolgálja sem az aradi, sem a zsilvölgyi lakosság érdekeit.

A vasúti adminisztráció szempontjából ugyanis jóval nehezebb lenne a távollevő brassói igazgatóságnak a zsilvölgyi vonalakat kezelni, a zsilvölgyi lakosság szempontjából pedig, amely kereskedel-

rescu hadügyminiszter tegnap hosszasan tárgyalta Holban tábornokkal, a második hadsereg parancsnokával és Boboc térparancsnokokkal. A tárgyalások a fascista mozgalom miatt életbeléptetendő rendszabályok körül mozgottak.

mi vonatkozásokban kizárólag Arad felé gravitál, igen kényelmetlen volna, ha vasut ügyekben Brasovba kellene utaznia.

De súlyos nehézségeket okozott volna a vonalrészek áthelyezése Aradváros szénellátása terén is. Tudjuk, hogy az elmúlt évben is a vagonhiány volt az oka a szénszállítmányok elmaradásának és ezzel kapcsolatosan a villanyvilágítási és egyéb gyárüzemi zavaroknak. A brassói vasutigazgatóság még kevesebb gondot fordíthatott volna arra, hogy Arad részére rendszeresen haladjanak a szénszállítmányok.

A Kamara felterjesztésének meg volt a kellő eredménye, mert a CFR. vezérigazgatóság a május közömbös levő átadási munkálato-
kat beszüntette és a zsilvölgyi vonalakat továbbra is megmaradnak az aradi igazgatóság kezelésében.

— A néppárt ülése. Bucurestiből jelentik: A néppárt végrehajtó-bizottsága Averescu tábornok elnöklése mellett tegnap ülést tartott. A párt teljes mértékben elismerte Argetoianunak a néppárt érdekében folytatott munkálkodásait. Argetoianu és a néppárt között keletkezett ellentétek most már végleg elintéztettek tekinthetők. Argetoianu a gyűlésen nem volt jelen.

A családfenntartás.

Írta: Dr. Gabos Jenő.

Kinek véleményét fogadjuk el: Schopenhauernek vagy Payotnak? Nehéz e kérdésre választ adni. Kétségtelen, hogy Payot nézete inkább szívünkhöz szól és érvelése meggyőzőbbnek látszik. Mi ilyen szépen is hangzik az ő tanítása: „Nem kell habozni, hanem fiatalon megőszülni és minthogy ez úgy lehetséges, ha a gazdag hozományról lemondunk, megvan az az előnyünk, hogy feleségünket csak önmagáért, jótulajdonosságaiért választjuk ki”.

Sajnos, a mai gazdasági viszonyok nem oly rózsásak, hogy olyan biztatón hatnának, mint Payot tanítása: nagyon is megkezd dolgozni a létfontosságért, — sok idealizmus és lemondás kell ahhoz, hogy a fiatal emberek Schopenhauer helyett Payot elveit kövessék.

A hírlapok házassági rovata azt tanúsítja, hogy a férfiak inkább Schopenhauernek adnak iga-

zat. Sőt sokszor alkalmunk van azt is tapasztalni, hogy némelyik fiatal ember, — úgy látszik, — erős tápot öhajjt adni annak a hitnek, mely minden férfit hozományvadásznak tüntet fel. Sok férfi a nőüléssel olyan vagyonhoz akar jutni, mely életére biztosítani látszik nemcsak családjá, de még — az ő saját megélhetését is. Vagyis a férfi a nőüléssel el akarja vetni a jövőre nézve megélhetésének minden gondját. Elvégre ott a gazdag após, — gondolja ő. — majd eltart az bennünket. Az ilyen hozományvadászok megérdemlik a kiséprűzést.

Amint látjuk tehát, vannak „férjvadászok” és „hozományvadászok”. Mindkét kifejezésben túlzást látok. Néhány riktó esettől eltekintve, csak pusztán, szinte ösztönyszerű igyekezetéről van szó, hogy egyedül meg nem állhatván, valami segítő társat akarnak maguknak szerezni. Nem lehet hibáztatni sem a leányt, hogy férjhez szeretne menni, sem a férfit, hogy hozományt kíván, — mindkét

őhajnak súlyos gazdasági okai vannak és ha hibáztatni lehet valamit, úgy csak a mostoha gazdasági viszonyokat lehet.

Ha tehát a ridég való nem rózsaszínűnek, hanem ellenkezőleg nagyon is komolynak és jól megfontolandónak tünteti fel a házasságot, viszont a súlyos gazdasági viszonyokkal szemben is lehet védekezni és a nehéz megélhetési körülmények ne riasszanak vissza senkit a házasságkötéstől. Mi a védőeszköz? E nagy kérdésre egyszerű a felelet. Ne csak a férfi legyen a kenyérkereső, hanem a nő is. Ezt azonban nem úgy értem, hogy a leány férjhezmenetele után is feltétlenül folytasson valami kenyérkereső foglalkozást. — ilyen nézetet nem vallok, mert én is úgy vélekedem, hogy ha egy férfi nőül tartja is el feleségét. — de az az álláspontom, hogy a leányok értsenek valami kézügyes séghez, tudjanak rajzolni, festeni, faragni, vagy ruhát varrni, vagy kalapot csinálni, kézimunkát készíteni, könyvet kötni, vagy értse-

nek valami hangszerhez vagy tudjanak idegen nyelveket, mert sohasem lehet előre látni, mikor kerülhet a feleség oly helyzetbe, hogy férje mellett, esetleg férje helyett szükség lesz az ő családfenntartó munkájára is.

A világháború különösen jó tanulság volt arra, hogy jó dolog, ha a leányok is értenek valami kenyérkereseti ághoz. Hány nő maradt özvegyen és aki jártas valami munkában, az rögtön feltalálta magát és szépen megél, míg az, ki nem értett semmihez sem, kénytelen lassankint eladogatni mindent, nehogy éhen haljon. De még rendes békeviszonyok között is hány nő, kinek férje elhal, marad kenyérkereső nélkül és milyen jó, ha tudása, ismeretei alapot nyújtanak a megélhetésre.

Azért hát minden leánynak azt ajánlom, igyekezzék valami kenyérkereseti tudást elsajátítani. A tenniszrakét, ha sétáltatjuk a korzón, nem imponál a férfiaknak, sőt, azt hiszem, elhűsz, mert az ily leányt nagyigényűnek tartják,

Veszedeles betörőbandát fedeztek fel Aradon.

(Küzdelen egy betörővel. — A nyomravezető kulcs.)

A Calea Saguna (Választó-utcán) fényes nappal történt valamely betörés tettesei az aradi államrendőrség tegnap este izgalmas körülmények között tartóztatták le. Amint a Közlöny megírta a Calea Saguna (Választó-utca) 152. számú házába tegnapelőtt délelőtt tíz órakor betörték. A tettesek kifosztották Erczy Oszkár lakását, ahonnan több mint százezer lei értékű ruhaneműt és sok értékes ékszert vittek el. A nagy körültekintéssel bevezetett nyomozás detektívregénybe illő éleslátással derített fényt a rejtélyesnek látszó betörésre. Ugyanis délelőtt kilenc órakor egy szemtanú még zárva látta Erczy lakását és tíz órakor, holott a házból nem távozott el, a lakás már fel volt törve. A betörők hihetetlen elővigyázattal dolgoztak úgy, hogy sem az utcán járókelők, sem a házban tartózkodó emberek semmi gyanusát nem vettek észre.

A nyomozást Jancsi Traian rendőrségi inspektor vezette és irányította. Az első helyszíni szemle alkalmával egyik feltört szerény alatt egy kulcsot találtak. A kulcsot látszott, hogy csak nemrég kerülhetett ki a lakatos műhelyből. Ez adta az első alapot a nyomozásra. Petru Pável detektív kutatni kezdte a kulcs eredetét és kiderítette, hogy néhány nappal ezelőtt csináltatták egy környékbeli lakatos műhelyben. A lakatos mester kihallgatása alkalmával megadta a rendelő személyleírását.

— ezzel szemben imponál egy festmény, egy kalap, egy ruha, mely kikerül egy leány kezéből, egy zenedarab művész előadása, — és imponál a leány intelligenciája.

A férfinak segítőtársra van szüksége a házasságban; a hozomány még nem boldogít, nagyon hamar elenyészhetik; de egy kezű ügyesség, egy művészet vagy mesterség elsajátítása biztos alapot nyújt a megélhetésre.

A férfi tehát ne kutassa, ennyi még ennyi ezer vagy százezer lei hozománya van-e a leánynak, hanem rendelkeznie olyan tudással, olyan ismeretekkel, melyek segítségével bármely pillanatban melléje vagy helyébe léphet és családja el tartásában közreműködhetik. A leány, illetve szülői győződjenek meg arról, van-e a férfinak olyan bátorság, tudás és fegyelem, hogy mások eltartására képes legyen.

Ha ez a két feltétel fennforog, nyugodt lélekkel adhatjuk áldásunkat a fiatal párra, mert embert számítás szerint házasságuk az anyagi javak és kényelem oly mértékét mutatja biztosítottak, mely a házastársak és gyermekek szükségleteire elegendő.

sát. A kulcs megrendelésénél két ember volt a lakatosműhelyben és a pontos személyleírás alapján megtalálták az egyiknek a fényképét a rendőrség bűnügyi osztályának fényképalbumában. Az egyik kulcsrendelő Szerb Péter volt, aki mint többször büntetett, hírhedt betörő van elkönyvelve a rendőrségen. A rendőrség omberei elmentek Szerb Péter lakására, ahol megtudták, hogy a betörő tegnap délelőtt Lugosra utazott.

A további nyomozás most már arra szorítkozott, hogy megtudja, kik voltak Szerb bűntársai. Kiderült, hogy a betörő az utóbbi időben gyakran mutatkozott egy Halász Ferenc nevű emberrel. A személyleírásról azt is megtudták a nyomozók, hogy Szerb Halással volt a kulcsot megrendelő. — Kinyomozták Halász lakását a Wesselyi-utca kilenc szám alatt, de nem találták otthon. A detektívek bejárták az egész várost Halász felkutatására és sikerült megtalálni egy radnai-utji Korcsmában. A detektívek le akarták tartóztatni Halász Ferencet, aki azonban, amikor a veszélyt látta, a Korcsma hátsó kijáratánál megszökött. A közelben levő rendőrszemek segítségével körülvették a Korcsma épületét és hozzáfogtak a hatalmas

Korcsmaudvar felkutatásához. Halász Ferencet egy ól mögé elbujva találták meg és a felfedezett betörő birkózni kezdett a detektívekkel, akinek sikerült több mint egy negyedórás küzdelem után bűncsekkbe verni a veszedeles ember kezét. Beszállították a rendőrségre, ahol azonnal vallatás alá fogták. Halász mindent tagadott, de az éjszaka folyamán megtartott házkutatás alkalmával sikerült megtalálni az Erczy Oszkártól lopott holmik egy részét. Még az éjszaka folyamán tartóztatták Halász Ferenc kedvesét is, aki se gékezett a betörés végrehajtásánál. Nagy mennyiségű fehérneműt találtak még Szücs Károly szabómesternél, aki ebben orgazdaság vétsége miatt indult meg az eljárás. A nagyértékű ékszerek azonban eltűntek, valószínű, hogy azokat Szerb Péter Lugosra vitte eladás céljából. Az aradi államrendőrség két detektívje még a mai napon Lugosra utazott, hogy ott Szerb Pétert felkutatassák és letartóztassák.

Az aradi államrendőrség valószínűnek tartja, hogy az utóbbi időben elkövetett gyakori rablásoknak és betöréseknek Szerb Péter és társai voltak a végrehajtói. A nyomozás ezen az alapon is megindult és kiáltás van arra, hogy hamarosan sikerül egy számos tagból álló betörő bandát ártalmatlanná tenni.

A francia munkásság elítéli Poincarét.

(Lloyd George a német teljesítőképesség megállapítását pártatlan bizottságra akarja bízni. — A francia munkásság azonnali tárgyalást sürget a németekkel. Beszüntetik a német bankjegyek nyomását.)

(A Közlöny távirati tudósítása.) A világ közvéleménye lassankint kezd teljesen elfordulni Poincarétól és a kéréletlenül francia miniszterelnök rövidesen magára marad. Lord Curson elítéli kritikájában a hivatalos Anglia szólatát meg és most Lloyd George, aki még mindig számottevő személy itéli Poincarét. Amerika állásfoglalása a Ruhr-kérdésben ismeretes. Ma pedig hangját hallatta a francia munkásság, amely követeli hogy Poincare bocsátkozzék sürgősen tárgyalásokba Stresemannel, a hivatalos Németország képviselőjével. Az egymásután megnyilatkozó vélemények és állásfoglalások nem tesznek bizonyosságot a Poincaré melletti rokonszenvről. — Legújabb külpolitikai távirataink a következők:

Nemzetközi bizottság döntsön a németfizetőképesség felett.

Montrealból táviratozzák: Lloyd George volt angol miniszterelnök politikai körútján ma mondotta első beszédét és kijelentette, hogy még nem késő visszavonulni Hughes amerikai államtitkár javaslatához, amely szerint a német fizetőképesség megállapítását egy pártatlan nemzetközi bizottságra kellene bízni. Ez a javaslat szerinte rendkívül alkalmas a jóvátételi kérdés megoldására. Ezzel a beszéddel szemben illetékes kormánykörökben kijelentik, hogy az angol kormány nem szándékozik Hughes javaslatára visszatérni, mert Amerika a német-francia viszállyal szemben érdektelen.

Munkában az új Stresemann-kormány.

Berlinből táviratozzák: A birodalmi kormány a felhatalmazási törvényjavaslat elfogadása után több reformerejű rendeletet szán-

dékozik kibocsátani. A rendeletek kiadásának sorrendje a következő lesz:

1. A valutabank felállításáról szóló rendelet. 2. A mostani bankjegyek nyomtatásának megszüntetése. 3. A kiadások lényeges megszorítása. 4. A behozatal nagymértvű korlátozása. 5. Az ostromállapotok megszüntetésével kapcsolatos rendelkezések.

Párisból táviratozzák: A szociálisták indívánvt fogadták el, a melyben követelik, hogy a Ruhr-kérdés ügyében Poincare azonnal kezdje meg a közvetlen tárgyalásokat Németországgal. Tiltakoznak az ellen, hogy amíg Poincare a német nagypárosokkal tárgyal, addig a német népet képviselő birodalmi Kormányja szövegbe sem áll.

A csehszlovák-magyar tárgyalások első eredménye.

Prágából táviratozzák: A magyar és a csehszlovák kormány között tárgyalások folynak a két

állam határellenőrzésének egyszerűsítéséről. Ha a tárgyalások eredményesek lesznek, akkor Csehszlovákia hajlandó a párkányánál pályaudvart, mint határállomást kibővíteni, mert könnyítések edig csak a határállomás céljaira alkalmatlan pályaudvar épület miatt nem következtek be.

Rómából táviratozzák: Mussolini miniszterelnök, aki még mindig kezében tartja a fascista párt vezerségét, most új tervet készített elő pártjának teljesen újjászervezéséről.

Magyarország és a kisantant.

(Tárgyalások a nagyhatalmak követeivel a kölcsön ügyében. — Gazdasági kapcsolat a szomszédállamokkal.)

Budapestről táviratozzák: Gróf Bethlen István miniszterelnök a déli órákban Mr. Hohler angol követ, Castagneto herceg olasz követ és M. Doucet francia követ látogatását fogadta, azután a különböző reszortminiszterekkel tárgyalt. Az antantkövetek látogatása a kölcsön ügyével van kapcsolatban. Az antant képviselői közötték Bethlennel, hogy a jóvátételi bizottság valószínűleg e hét folyamán ülést tart, amelyen a magyar ügyet fogja tárgyalni. A jóvátételi bizottság előreláthatólag ezen az ülésen kiküldi delegáltjait Magyarországra a pénzügyi és gazdasági helyzet tanulmányozására és a szanálás előfeltételeinek megbeszélésére. A bizottság e hónap közepe táján érkeznek Budapestre. A külügyminiszteriumban Daruváry külügyminiszter utasítására lázasan dolgoznak a Csehszlovákiával, Jugoszláviával és Romániával folytatandó tárgyalások anyagának rendezésén és az egyes szakbizottságok összeállításán. A külügyminiszter kijelentette, hogy Benes csehszlovák külügyminiszterrel és Ninesics jugoszláv külügyminiszterrel folytatott tárgyalásai eredményesek voltak. Románia képviselője szintén elfogadta a magyar javaslatokat, hogy a még nem rendezett kérdésekben, nevezetesen a kereskedelemi, pénzügyi és a jogsegélyre vonatkozó kérdésekben tárgyalásokat kezdenek. A külügyminiszter véleménye szerint a kölcsön ügyében decemberre várható a végleges döntés.

Merénylét Bucuresztiben egy lapvállalal igazgatója ellen.

(Vasbottal fehesújtották az Adeverul igazgatóját.)

Bucuresztből jelentik: Az Adeverul igazgatója, Rosenthal ellen a Boulevard szálló előcsarnokában tegnap merényletet követtek el. Eddig ismeretlen tettes vasbottal többször fehesülttotta az igazgatót, aki már az első ütés után eszméletlenül esett össze. Az igazgató közelében detektív megragadta a tettest és a vasbottot kicsavarta kezéből. A támadónak azonban sikerült a detektív karjaiból kiszabadulni és nyomtalanul eltűnt. Rosenthal igazgató az ütések miatt súlyos fejsérüléseket szenvedett, úgy, hogy beszélőképességét még reggelig sem nyerte vissza. Orvosi vélemény szerint az igazgatónak operáció alá kell magát vetnie. A sajtó éles hangon ítéli el a merényletet és erőlyesen követeli a tettes kinyomozását.

Országos fajebkiállítás Aradon.

(A kutyatenyésztés ismertetése.)

Október 14-én, vasárnap nyílik meg Aradon az országos fajebkiállítás az aradi Foxterrier-Kennel klub rendezésében. Az érdekes kiállítás a Neptun-fürdő területén rendezendő róka-kutya harccal lesz kapcsolatos, ami csak növeli a kiállítás iránti érdeklődést. A nagyközönség széles rétegei előtt még kevésbé ismert a kutyatenyésztés szép sportja és ezért felkértük dr. D. Graur Viktor orvost, a kitűnő szakértőt, az aradi klub ügyvezető elnökét, hogy ismertesse a fajebkiállításról a Közlönyben. Az érdekes ismertetést itt adjuk:

— Országos fajebkiállítás! A múltnak okoszerű fajtenyésztés sikereiről számoljon be ez a nap. Helyes irányban haladt a tenyésztés, emelkedett-e vagy hanyatlott az utóbbi években — megváltik e napon. Nekem, e sorok írójának, jutott osztályrészül megítélni ezt — nekem kell bíraskodnom a kiállított állatok nagyobbik része fölött, míg a fennmaradottakról szak tudásban kiforrt s érdemekben gazdag tenyésztőtársam S. Kovách Sándor István ujaradi adófőtiszt, klubunk tevékeny igazgatója mond véleményt.

Az állattenyésztés tudomány, de egyúttal művészet is s éppen ezért nem tarthat mindenki igényt arra, hogy tenyésztőnek neveztesse magát azért, mert olvasott valamit a tenyésztésről. Ennek művészeti része könyvből nem tanulható meg — míg tudományos része igen. A tenyésztő művésznél mindenkor a tenyészideált kell szem előtt tartania — és tudnia kell, hogy mit akar, viszont tudnia kell, hogy mit akarjon. A tenyésztési ideálnak ez a kettő a sarkalatos parancsolata. Kezdők igen gyakran megbotlanak e parancsolatokban, mert nem tudják mily nehéz azok betartása. Természetes, hogy a fizika és az esztétika szikuru törvényei szerint összekovácsolt minden alakulat nem tenyészthető ki — de viszont okos s ügyes eljárással lehetséges formákat javítani, jókat megtartani sőt újakat kihozni. A forma ósziessége függ az állattenyésztés mutatózó mechanikai viszonyoktól, továbbá részeinek bonctani helyzetétől. A küllemtan tehát bonctan és élettan; utóbbi megint természettan és vegytan.

Miként volna képes vállalkozni a végtagok helyes vagy helytelen szökgépzéséről, iveltéséről, jó vagy rossz izomtapadásról helyes képet alkotni, a csontrendszer fekvéséről, tulajdonságának, az ízületek s izmok, az emeltyű törvények, az izomműködés ismerete nélkül?

Igaz állattenyésztés csak a természetrajzban járatos, állatkedvelő s egyenlőtlen csak kultúrember lehet.

Hogyan az állatok szépségét megítélhessük, minden tudományos ismeretekre föltétlenül szükség; a szépségérzék az emberrel veleszületett, illetve kultúrfokához mérten belenevelt. Gondolkodó kutató elme nélkülözhetetlen szükséglet annak megtudásában, miért szép ez a forma, miért rut amaz; ezért kell a kezdő tenyésztőnek tudományos alapot nyújtani az állat szépségének megítéléséhez. Ebből viszont értékes párhuzam vonható testi teljesítményeire s intellektuális képességeire. Érdekes magyarázatra szorul az a probléma, miként keletkeznek a természetben új állatformák, miként képződnek emberi beavatkozás nélkül új alakulatok, új fajok. Ez az átörökléstan ismeretét vonja maga után. A tudományos kutatásokból leszürt eredményeknek a gyakorlati tenyésztésben észszerűen történelmi felhasználása — nagyon, de nagyon nehéz feladat. A fejlődés s átörökléstan pontos ismerete biztos zsinórmértékül szolgálhat a gyakorlati állattenyésztők által felállított empirikus uton gyűjtött tapasztalati tételek megírásához. Ezek elég gyakran feltűnően ellenkeznek ugyan — ennek dacára azonban igen becsesek ha megállják a tudományos kritikát, logikusan vannak következtetve s elég kísérleti anyag felett rendelkeznek. Olyan tenyésztőtől, aki tekintet nélkül az évtizedeken, sőt évszázadokon keresztül felhalmozott tapasztalati tanokra, élettani s fejlődéstani kritériumokra, mégis tenyészteni akar — igen keveset várhatunk. Tudomány és gyakorlat karöltve járnak a tenyésztésben, egybeolvadnak, kiegészítik s ellenőrzik egymást.

Az egyesek tevékenysége a fajebkiállítás terén relative keveset használ, ha a nagy közönség, mérvadó körök, hatóságok s főképpen az állam nem érdeklődik az ügy iránt. A fajtisztaság s ebből kifolyólag használhatóságra intenzíven kitenyésztett fajebek — legyen az vadász-, rendőr- vagy luxus-eb — szaporítása, terjesztése köz- és nemzetgazdasági érdek. Ebben direktívákkal szolgálni — az ügyet észszerűen irányítani a központoknak, a kluboknak s egyesületeknek hivatása. — Ezért támogassuk az állattenyésztő egyesületek működését, gyámoltsuk azokat, főképpen pedig könnyítsük meg azok létezését. Akad erre kis jóakarattal százeletem mód.

— Oló foglalkozással bíró egyének könnyen elkerülnek a sok ülés kellemetlen következményeit, ha időnkint egy-néhány napon át a Koproit, az ideális, jóízű csokoládé hashajtót szedik.

Hogy áll a leu?

Ok. 11-én 100 leuért adtak nekünk:

2.56 svájci frankot,
7.68 francia frankot,
8.500 külföldi magyar koronát,
12.500 tényleges magyar koronát,
14.000 belföldi magyar koronát,
32.800 osztrák koronát.

Zürichben 2.60 frankot
Parisban 7.65 frankot
Budapestben 9500—10800 kor.-t
Bécsben 32.800 osztrák koronát
Berlinben 1'670,000.000 márkát
Prágában 15.65 szokolt
Belgrádban 39'75 dinárt
Newyorkban 46'50 centet
Londonban 1 font 960 lel.

Katonai jelentkezések.

(Az aradi térparancsnokság rendelete az altisztek és közkatonák részére.)

(Saját tudósítónktól.) Az aradi hadkiegészítő parancsnokság tudomásra hozza, hogy a parancsnokság egész területéről október 15-től november 6-ig lesz az altisztek és közkatonák jelentkezése, a katonai könyvek és a mozgósítás alóli felmentési igazolványok láttamozása, valamint az iparosok és szakmunkások összeírása. Az összes altisztek, közkatonák, népfőlkélok, pórnépfőlkélok, tartalékosok, akik az 1898—1878. évben születtek, jelentkezni kötelesek. Köteles mindenki magával hozni katonai könyvét, az iparosok ezenkívül az iparigazolványt és a munkakönyvet, ennek hiányában igazolványt az illető vállalatától, ahol dolgoznak. Nem kell jelentkezniök a) a katonai szolgálat alól menteseknek és a rokkantaknak; b) azoknak, akik 1923. április hó 1-től október 15-ig fegyverszolgálatra be voltak vonulva. A láttamozása teljesen díjtalan. Aradi lakosok katonai könyveinek láttamozása és szakmunkások összeírása az aradi rendőrprefektúra katonai ügyosztályában az alább jelzett napokon lesz: október 15-én és 16-án 1898. évben születtek, 17-én és 18-án 1897. évben születtek, 19-én és 20-án 1896. évben születtek, 22-én 1895. évben születtek, 23-án 1894. évben születtek, 24-én 1893. évben születtek, 25-én 1892. évben születtek, 26-án 1891. évben születtek, 27-én 1890. évben születtek, 29-én 1889. évben születtek, 30-án 1888. évben születtek, 31-én 1887. évben születtek, november 1-én 1886. évben születtek, 2-án 1885. évben születtek, 3-án 1884. és 1883. évben születtek, 5-én 1882. és 1881. évben születtek, 6-án 1880., 1879. és 1878. évben születtek. November 7-én jelentkeznek az aradi rendőrprefektúrán a láttamozó bizottság előtt: a katonai szolgálat alól mentesek, a felmentettek, az ideiglenesen felmentettek, továbbá azok az elhalasztottak, akiknek testvére aktív katona, a tanulmány folytatása végett elhalasztottak. Betegség miatt felmentettek, akik 1899., 1900. és 1901. évben születtek, igazolni kötelesek, hogy a katonai illemlényeket befizették. Akik a jelzett napokon nem jelentkezhetnek személyesen, kötelesek megbízottjuk által igazolni okmányokkal, hogy befizették az összes katonai illemlényeket. Mind azok, akik a kijelölt napokra a láttamozásra nem fognak jelentkezni, a katonai törvényszék szigora szerint lesznek büntetve. Az alább jelzett

gyárak és műhelyek munkásai jelentkezni fognak a gyárban működő láttamozó bizottság előtt az alább jelzett időben: Astra-gyár október 9-én, Depoul. CFR. október 10-én, Neuman-gyár október 12-én, Textil-gyár október 13-án délelőtt, Aradi Kötő- és Szövőgyár október 13-án délután, Aradi Fűrésztelep október 14-én délelőtt, Villanytelep október 14-én délután. A gyárak munkásai a jelzett napokon bemutatják összes katonai irásukat és a foglalkozásukat igazoló aktákat (munkakönyv, iparigazolvány, stb.) A felmentési igazolványokat a hadkiegészítő parancsnoksághoz kell benyújtani, ott az illetékes hatóságok egy megbízott által terjesztik be hivatalos átíráttal. Az Aradi Hadkiegészítő Parancsnokság parancsnoka: I. Georgescu ezredes. A mozgósítási iroda főnöke: Bodea főhadnagy.

Szélhámos

áltengerésztsz.

(Nagyobb pénzösszeg gyűjtése után megszökött.)

(Saját tudósítónktól.) Néhány nappal ezelőtt feltűnt Temesváron egy tengerésztsz, aki a rendőrségen is járt és ott elmondotta, hogy ő *Marinescu* tengerésztsz, a királyi udvarnál teljesít szolgálatot, mint mérnök és azért jött Temesvárra, hogy a királyi család fogadtatását előkészítse. Megkérte a rendőrtisztviselőt, hogy a következő táviratot adassa fel a prefektus utján:

— Kabinetiroda, Bucuresti.

Öfelsége fogadtatására a hatóságokkal egyetemben minden intézkedést megtettem. *Marinescu*.

A prefektus előtt gyannusnak tűnt fel a távirat, mert különösnek tűnt fel, hogy az ő tudta nélkül delegáltak volna valakit a fogadtatás előkészítésére. Nyomozást indítottak a tengerésztsztsz kilétének megállapítására és csakhamar kiderült, hogy az illető több temesvári pénzintézetnél és nagyobb cégnél gyűjtést rendezett és nagyobb pénzösszeget szedett össze a háborús özvegyek és rokkantak részére. Az áltengerésztsztsz ugy látszik megneszelt, hogy katonának utána, mert megszökött Temesvárról. Körözését elrendelték.

Aki saját maga fogta el tolvaját.

(Egy volt aradi bankigazgató kalandja Kolozsváron.)

Kellemetlen kalandban volt része tegnap Ritók Lajosnak, a kolozsvári Leszámitoló Bank igazgatójának. Ritók Lajos, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank aradi fiókjának volt hosszú időn át helyettes igazgatója és csak néhány héttel ezelőtt távozott el Aradról, hogy a kolozsvári bank vezetőállását elfoglalja. Kolozsváron az Astoria szállóban bérelt szobát arra az időre, amíg lakáshoz nem jut. A múlt napokban egy este hazaérkezve szállodai lakására, megdöbbenve vette észre, hogy két rend ruhája eltűnt. Megtette a feljelentést a rendőrségen, a tolvajt azonban nem sikerült kézrekeríteni. Tegnap délután Ritók

egy barátja kíséretében a főtérre haladt, amikor észrevette, hogy egy fiatal ember az ő ruhájában sétál el mellette. Megszólította a fiatal embert, aki zavarba jött és nem tudott választ adni a ruha eredetére vonatkozólag. A tolvajt akiről kiderült, hogy a szomszédos szobában volt megszállva, a rendőrség letartóztatta. Természetesen Rítók igazgató ismét ruhái birtokába jutott.

Arad — Szeged.

(Az Acsev. visszaállítja a két város mögötti forgalmát.)

(Saját tudósítónktól.) Koromzay Frigyes Az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak vezérigazgatója a napokban Budapesten járt, ahol nagyfotosságu ügyben tárgyalt a magyar kereskedelemügyi miniszteriumban. Már régebben felmerült az a terv, hogy Arad és Szeged között az Acsev. vonalain visszaállítsák a forgalmat és így a jelenleg győr-éberfűti vasút kezelésében levő vonalak visszakerülnek az Acsev adminisztrációjába. Egyelőre csak a személyforgalom visszaállításáról gondoskodnának, mert az áruforgalom lebonyolításához hiányzik a szükséges berendezkedés és erre nincs is szükség, mert az eddigi állomások teljesen eltudják látni a vámforgalmat. Az arad-szegedi vonalon határállomásul Pecica (Pécska) van kijelölve. Itt történének az utlevél láttamozások és a vizsgálatok. A magyar szerelvény Pécskáiig futna be és a román vonat csak Pécskáiig közlekedne. Az igazgatóság továbbra is Aradon maradna, de több tisztviselőt a makói üzletvezetőséghez helyeznének át és ezek az ottani ügyeket vezélnék. Koromzay Frigyes vezérigazgató a jövő hónap elején összeülő közgyűlésnek jelentést tesz budapesti útjának eredményéről, de még azelőtt utazik Bucurestibe, hogy a közlekedésügyi miniszteriumban az arad-szegedi vasutvonal megnyitásának tervét dülőre vigye és a kormány jóváhagyását kieszközölje.

A zimbrói lázadás.

(Megszüntették az eljárást. — Az ügyész elejtette a vádat.)

(Saját tudósítónktól.) Az aradi törvényszék büntető tanácsa ma Martin Todor és 15 társa zimbrói lakosok bűnügyét tárgyalta, akik ellen lázadás miatt emelt vádat az aradi ügyészség. A községben 1920-ban Cristea Illés tanár beszédet intézett a falu lakosságához, melyben kifejtette, hogy a kisajátított birtokok felett a miniszter úgy rendelkezett, hogy azokat nem osztják ki a nép között, hanem azt csak hérbé adják a földnélkülieknek. A beszéd hatása alatt a lakosság a közeli Zselénszky uradalomba hajtott segítségül a rendőrséget. Az erdőrendesdóri segítséggel kihajította az állatokat és a gyereknásztorokat megverte. A falu népe erre Virányi János erdészt súlyosan bántalmazta és a csendőr lakotanya elé vonta, hogy a csendőröket is megverje. De ezek szétkergettek a falutól. Feljelentés alapján hatóság elleni erőszak címén megindult az eljárás a 15 vezető gazda ellen. Panseski ügyész a mai tárgyaláson elejtette a vádat Martin Todor társai ellen, mert beigazolást nyert, hogy azok a csend-

őröket nem bántalmazták. Virányi erdőőr, mint hivatalos közeg bántalmazásáért azonban fenntartotta Martin Todor és Zimbra Márei ellen a vádat. A törvényszék az erdőőr bántalmazását

Szervezett vagonfosztogató bandát fogtak el Aradon.

(Tizenegy tolvajt és két orgazdát letartóztattak. — Milliós károk. — Megszökött a bandavezér.)

(Saját tudósítónktól.)

Az aradi államrendőrség néhány napig tartó nyomozással olyan nagyarányú vagonfosztogatásokról rántotta le a leplet, a melyekhez hasonló még nem fordult elő az aradi rendőrség bűnkronikájában. A fosztogatók egész vagonrakomány árúkat loptak el és milliókra menő összegekkel károsították meg az államvasutat. A fosztogató banda tagjainak egy részét sikerült letartóztatni, de az ellopott árúkból aránylag csak keveset találtak meg. A hihetetlenül nagyarányú bűnesetről és a nyomozás szenzációs lefolytatásáról a következőket jelenti a Közlöny munkatársa:

Négy év óta fosztogatnak.

1919-ben megkezdődtek. Szinte megdöbbentő volt a fosztogatók vakmerősége, akik éjszakaról-éjszakára ürítették ki vagonokat és loptak el egész vagonrakomány zsírt, lisztet, búzát, rizst, szövetet, kaptafát és rengeteg más élelmi és iparcikket. Az aradi rendőrség a nyomozást már négy esztendeje folytatja. A legkörülményesebb és a legfigyelmesebb kutatással sem sikerült a fosztogatókat kézrekeríteni. Megtörtént, hogy a katonaság igénybe vételével detektívek szállták meg a vasuti állomás vagonparkját, hogy leleplezzék a fosztogatókat. Akkor szünetelt a fosztogatás és csak akkor kezdődött meg ismét, amikor a rendőrség kevesebb figyelmet fordított az állomásra és környékére. Határozottan nem lehetett megállapítani, hogy a fosztogatók minden esetben Aradon történtek. Ugyanis a külföldről jövő vagy Aradról induló vagonok kifosztását igen gyakran csak Bucurestiben vagy a rendeltetési állomáson vették észre, ahová a kocsik üresen érkeztek meg. Akkor a rendőrség kiterjesztette a nyomozást az összes közbeeső állomásokra is, de teljesen eredménytelenül.

Eredményes nyomozás.

Az aradi negyedik kerületi rendőrség kapitánya Giurgiu Romulus és Geran Árpád komiszárius vette kezébe az ügy nyomozását. Néhány hét előtt ismét vagonfosztogatóknak jöttek a nyomára Aradon, amikor egy egész kocsirakomány kaptafát lúnt el az aradi állomásról. A két rendőrtiszt civilbeöltözve kísérték figyelemmel az állomás környékét. A kifutó nyomozásnak meglett a kellő eredménye. Érdekes körülmények között sikerült letartóztatni az egyik szervezett bandát, amelynek tagjai bevallották, hogy a vagonfosztogatásokat már négy éve üzik, de azt is elmondották, hogy több fosztogató szövetkezet működik a Mosóczytelepen és ők aránylag keveset, csak néhány száz ezer lejt értékű árut vittek el a vagonokból.

Elfojták a fosztogatókat.

A fosztogató banda tagjait

csak becsületsértésnek minősítette és mivel Virányi kijelentette a bíróság előtt, hogy nem kívánja bántalmazóinak megbüntetését a törvényszék a tanadók ellen az eljárást megszüntette.

rőbb és legvállalkozóbb tagja Gaál Julia, aki egyetlen nő a társaságban. Ő szemelte ki a kifosztásra szánt kocsikat és ő kísérte figyelemmel az állomás környékét és jelentette a banda többi tagjainak, hogy szabad az út. Gaál Julia vállalkozó szellemének köszönhető elsősorban a banda elfogatása. A két rendőrtisztviselő látta ólálkodni Gaál Juliát a vasuti kocsik között. Beszélgetni kezdtek vele és lassankint sikerült megnyerni bizalmát. A rendőrtisztek természetesen inkognitóban maradtak és egy izben ajánlatot tettek a nőnek, hogy jó volna vagonokat fosztogatni. Gaál Julia teljesen megbízott a két rendőrtisztben és sietett kijelenteni, hogy neki ezen a téren nagy gyakorlata van. Ajánlatot tett a rendőrtiszteknek, hogy lépjenek érintkezésbe Graviilet Györggyel vagy Ágoston Jánossal, akik teljesen tájékozottak a vagonfosztogatás körül. Mindjárt hajlandóknak is mutatkozott a két embert bemutatni a rendőrtiszteknek. De csak Ágoston Jánost találták meg Graviilet György távol volt Aradtól. Amikor Ágoston és Gaál Julia együtt voltak, a két rendőrtiszt felmutatta igazolványát és minden tiltakozásuk ellenére bekisérték őket a negyedik kerületi rendőrségre.

A büntersak.

Eleinte tagadni próbáltak, de amikor látták, hogy minden tagadás hiábavaló, könyörögni kezdtek és kijelentették, hogy ha nem lesz semmi bántódásuk, elárulják összes büntársaikat. A rendőrségnek felsorolták azokat, akik az ő bandájukban dolgoztak. Ezek a fosztogatók a következők: Kovács József, Sztojanec Todor, Varga Jenő, Nádudvari Lajos, Kiss János, Hrabeczki Mihály, Fehér János, Macsek János és Graviilet György. Mindnyájan a Mosóczytelepen laknak. A rendőrség megkerítette a felsorolt emberek lakáscímét és egynként letartóztatta őket. A letartóztatottak elmondották, hogy az árú egyrészt Mák János és Serban Sever Mosóczytelepi lakosoknak adták el, a többi részét pedig Bucurestibe szállították, ahol a befolyt pénz azonnal el is lúpták. A rendőrség ma délelőtt letartóztatta a két orgazdát is, akiknél szintén nagy mennyiségű lopott árut találtak. Graviilet Györgyöt nem lehetett letartóztatni, mert valószínűleg megneszelte a rendőrség sikeres nyomozását és megszökött. A letartóztatott emberekkel még nincsenek ártalmatlanná téve az összes vagonfosztogatók. A letartóztatottak szerint legalább még négy hasonló banda működött, amelynek tagjai kivétel nélkül a Mosóczytelepen laknak.

Az 1919. óta vagonfosztogatásból eredő károk hozzávetőleges becslés szerint három—négy millió leire rugnak. A rendőrség a többi fosztogató banda leleplezésére is megtette a lépéseket és valószínűleg sikerülni fog hamarosan ártalmatlanná tenni őket.

Állítólag még négy számos taggal rendelkező fosztogatóbanda működött Aradon, amelyeknek a tagjait ha mind sikerül elfogni, Arad város összes börtönei szűknek fognak bizonyulni a bűnösök befogadására. (p. g.)

A színházbajlás divatja

(A színházi helyárat, a színészek fizetése és a közönség.)

A Közlöny tegnapi számában vezetőhelyen foglalkozott az aradi színház szomorú helyzetével és rámutatott arra a sajnálatos körülményre, hogy a színházbajlás közönség érthetetlen okból valóságos divatként kezeli a színházbajlás; vagy színházba nem járást. Cikkünknek ma visszhangja támadt. A posta levelet, helyesebben hozzászólást hozott onhez a kérdéshez és miután a levél sok igazságot is tartalmaz, érdemesnek tartjuk azt leadni:

— Mélyen Tisztelt Szerkesztő Ur! Mai lapjában megjelent „Divatjátéka” című vezércikkhez, engedje meg, hogy néhány szót szóljak. Talán igazra van abban, hogy a társadalom egy bizonyos rétege divatként kezeli a színházat és ha az sikerül, úgy rendületlenül is támogatja azt. De ne feledje Szerkesztő Ur, hogy a társadalomnak van egy olyan része is, amely nem divathól akar hódolni, amikor színházba megy, hanem a napi fáradtságos és gondterhes munka után szellemi szórakozásra vágyik. — Ez a hivatalnokosztály.

— De, kérdem, telteti-e azt, hogy hetenként csak egyszer is elmenjen családjával színházba, amikor a helyárat oly magasak, hogy azt a színházba igazán vágyó publikum képtelen megfizetni. Hiszen akkor havonta 4—500 lejt kellene erre költeni, de honnan? Azt tapasztalhatta, hogy amikor olcsóbb volt a színház, majdnem mindig tele volt, akkor se divatnak hódoló közönséggel, mert az Berlimben, Bécsben és Budapesten nézi meg az újdonságokat és Aradon csak azért megy, hogy összehasonlításokat tegyen. Ami pedig a „fáradt és fanatikus” színészeket illeti — hát álljunk meg ennél egy percre. Vannak egyes színésznők és színészek, akiknek havi gázsija 12—14—16 ezer lejt. Hát, kedves Szerkesztő Ur, higgye el, ilyen fizetésért én is lennék kevésbé fáradt, de annál inkább fanatikusabb hivatalnok. De sajnos, nekem sokakat kevesebből kell megélnem és élek is, természetesen színházra nem telik, ha még úgy szeretnék is áldozatot hozni a kultúráért, többi kollégáimmal együtt.

— De ne mindig a publikumtól kérjenek áldozatot. A magamfajta lateiner ember ugyanis legtöbbször a szájától vonja el azt az összeget, amiért színházba mehet. Hozzanak a színészek is egy kis áldozatot azzal, hogy kevesebb fizetéssel elégedjenek meg, ezáltal

A színház igazgatóságának lényegesen kevesebb kiadása lenne és így a helyarákat is alacsonyabbra tudná szabni. Meggyőződésem, hogy akkor több közönség látogatná a színházat. Maradtam kiváló tisztelettel: *Egy előfizető.*

Bővebb polemikába nem öhajunk bocsátkozni a levélíróval és egy némely igazának elismerése mellett is meg kell jegyeznünk, hogy vádja a színházzal szemben nem mindenben igazságos. A színészek és színésznők magas fizetése csak létszámilag, mert ezeknek hatalmas összegeket kell fizetni ruházkodásra. A közönség elegáns színészeket és színésznőket akar a színpadon, már pedig az elegancia ma a legdrágább luxus.

HIREK.

Papyrus megérkezik...

Talán két hete, hogy a Liverpooli nagy kikötőből elindult a „Leviathan” amerikai ma már minden újságolvasó tudja, hogy a világ egyik legnagyobb kétkéményes hajója. A tonnantalom nem fontos. A Leviathan magas vendéget vitt és csak természetes, hogy a hajó elindulása előtt megjelent egy miniszter, több elnök és alelnök, pár lord, két állíttatott orvos, akik a vendéget kísérik. 70—80 riportert és egy tucat moziloperatőr. Hogy hány ezer ember tolongott a kikötőben nem fontos. A hajó mégis elindult, a zenekar himnuszokat állított és a közönség falta a hasábos tudósításokat.

Ez reggel történt. Délután már szikratávirón adták tudtára az egész művelt világnak, hogy az utas nem jól érzte magát: ideges. Jántja a tenger ringása, azonkívül utálja a hajó virét, mert hozzácsapott a londoni vízhez. Az Eiffel-torony marconistája tízpercenként kapta a jelentéseket az előkelő utas állapotáról, hangulatáról és lelki diszpozíciójáról. A színházakban a szünetek közben a rendezők hangosan hirdették ki a bullettintet és a mozikban aggódó figyelemmel olvasta mindenki az újabb és legújabb jelentéseket. Egész London izgalomban volt.

Hat napig tartott a rettenetes bizonytalanság s a hetedikén megkönnyebbülten lélegzett fel London. A Leviathan baj nélkül kötött ki Conex Islandon, a drága utas, észámítva kisebbmértvű idegességet és lelki depressziót elég jó kondícióban lépett partra. A parton váróknak a miniszterek, lordok, elnökök, alelnökök, híres orvosok, riporterek, mozisok, zenekar, közönség, rendőrök stb.

A gyengébbek kedvéért el kell örülnünk, hogy a magas vendég nem vitte tarsolyában a világhétkét, nem volt koronás fő, világhírű politikus, író, művész vagy tudós. Nem — az előkelő és féltve őrzött utas Papyrus volt, a nagyreményű angol versenyló, a Derby győztese.

A japán földrendés; a német katasztrófa nem váltott ki ilyen nagy érdeklődést az angoloknál. Az emberek jobban érdekli egy ló, egy négy lábú oktalan dög.

Mindez 1923-ban történt. Talán mégis béke van már? (k. s.)

— A királyi család temesvári látogatása. A legújabb értesülések szerint a királyi család október husz és harmincadika között érkezik Timisoarára. Október huszonnegyedikén keresztelik a jugoszláv trónörökös, amelyen a királyi család is részt vesz és Belgrádból visszajövet látogatnia meg a felséges pár Timisoarát, ahol négy napig fog tartózkodni.

— Az aradi rendőrprefektus lengyel kitüntetése. Gritta Ovidiu aradi rendőrprefektust, mint megirtuk, lengyelországi tartózkodása alkalmával kitüntetésben részesítette a lengyel köztársaság elnöke. A rendőrprefektus a kitüntetés okmányait és az érdemeit meg kapta kézhez. A köztársasági elnök Gritta Ovidiu rendőrprefektusnak a Polonia Restituta érdemjel parancsnoki keresztjét adományozta. Ugyancsak ma érkezett meg Stana Traian rendőrkommisziarius lengyel kitüntetése is, aki a Polonia Restituta tiszti keresztjét kapta.

— A Marohiloman-párt kongresszusa. A Marohiloman-párt timisoarai (temesvári) kongresszusának megkezdését eredetileg október hetedikére tűzték ki, amit Marohiloman öccsének halála miatt elhalasztottak. A párt október 28-án tartja meg timisoarai nagygyűlését.

— Athelyezés. Décei Irén igazságügyi tisztviselőnt a pecicai járásbírószágot az aradi ügyészséghez helyezte át az igazságügyminiszter.

— Elmebeteg a volt holgár király. Szófiából táviratozzák: Bolgár lapjelentések szerint Ferdinánd bolgár exkirályon az örültség jelei mutatkoznak. Az exkirály idegrendszerét állítólag a bolgár forradalmak és ellenforradalmak viselték meg súlyosan.

— Halálozás. Helm Ferenc aradi építési vállalkozó Rudi fia 19 éves korában f. hó 10-én hosszú szenvedés után meghalt. Temetése f. hó 12-én délután 4 órakor lesz a Strada Minervei (Ilona-u.) 31. számú gyászházból.

— Gyilkosság bosznóból. Kisenői tudósítónk jelenti: A Kisenő közelében levő Talpas községben véres parasztdráma játszódott le tegnap éjszaka. Bataran Gábor haragos viszonyban volt Máté Mihály jómódú gazdával, aki ellen boszut forralt. Tegnap éjszaka a mit sem sejtő Máté hátulról orvul támadta meg és fejszével hatalmasat sújtott a gazdára, aki azonnal összerogyott. Máté Mihály rövid szenvedés után meg is halt. Máté Mihály két évvel ezelőtt tért vissza Amerikából, de Bataran boszuját következtében nem sokáig élvezhette a tengerentúlon szerzett vagyonát. A gyilkost a nyomomban értesített csendőrség letartóztatta.

— Leégett az ungvári bűrgyár. Ungvárról táviratozzák: A Mundus hajtított fabűrgyár itteni telepe a raktárakkal együtt ma éjjel leégett. Az egész gyárberendezés és a zsufolásig telt raktárak elpusztultak. A kár 3 millió csehi korona.

— Letartóztatott betörők. Ezelőtt három héttel Aradon a vasutállomás mellett betörést követek el és a betörők 30 ezer lei értékű ruhaneműt és nagy mennyiségű ékszert loptak el. A rendőrségi nyomozás kiderítette, hogy a betörést Olosz testvérek hajtották végre, akiket ma délelőtt sikerült letartóztatni. A letartóztatott emberek bevallották bűneiket, azonban a lopott holmuk már nincsenek meg, mert azokat az utolsó darabig eladták. A két letartóztatott betörőt a rendőrség átkísértette az ügyészség fogházába.

A „forradalom” fővárosában. (Látogatás Hitlerék toborzó irodájában.)

A forradalmi hírek a birodalom különböző helyeiről egymásután érkeztek Berlinbe. Fehér és vörös forradalomról szóltak a jelentések, táviratok. Mindenki rettentő izgatott, nem tudni, mit hoz a következő óra, vagy a következő perc? Honnan jön a kirobbanás és milyen lesz a színe: fehér, vagy piros?

Szeptember 26. óta a birodalmi gyűlés összehívásának napjától kezdve pillanatról-pillanatra izgalom a hangulat. A jobb- és baloldali szélsőség céltudatosan terjeszti az izgató híreket: Lunden-dorf 15.000 emberrel masírozik Berlin felé; Szászországban a kommunisták bejelentik a kormányba; a horogkeresztesek türelme elfogyott és Nagy Frigyesre hivatkoznak, tettekre határozták magukat. Lázadás, büntetés, vérfürdő Dűs seldorfban, polgárháború, testvérháború.

Október 1-én Berlinben már határozott formában beszéltek arról, hogy Münchenben Ruprechtet királlyá kiáltották ki. Kitért a bajor forradalom.

A vörösek és a fehérek igen sok tekintetben hasonlítanak egymáshoz. Az eszlezőkben nem valógatósak. A kommunisták szívesen használják sovíniszta jelszavakat, ha az büntető és lázító céljaiknak megfelel. A fehérek is erősen kihasználják a passzív ellenállás kérdését és halált kiáltottak a kapitulálók fejére. Egyforma hevesen izgatnak a papírmárka ellen, mint ha szegény Stresemann nem szívesen nyomtatná az aranypénzt.

A horogkeresztesek, a nemzeti szocialisták elszántan sorakoznak Hitler Adolf mögött, de csak üres frázis az, hogy a németek vagy akár a bajorok többsége mellette állna. Hívet mindent elkövetnek a gárda gyarapítására. Már nem elégszenek meg Bajorország forradalmosításával, most már céljuk a

— Súlyos baleset lopott autóval. Egy aradi autógarázstulajdonos bejelentette Kleinreder János nevű sofőr tanoncát, mert az az elmúlt éjjel klopota az egyik autót a garázsból és elvitte őt rokonát Pécska felé sétaautózásra. A legnagyobb sebességgel rohanó autót a tanonc nekivezette egy sürgőny-póznának, az autó utasai kizuhantak és valamennyien súlyosan megsebesültek Kleinreder kivételével, az autó pedig összetört. A sebesülteket egy Pécskáról jövő kocsif hozta be az aradi kórházba. A rendőrség Kleinreder letartóztatta.

— Dr. King, az indiai fakir. Dr. King, egy fiatal indus, aki mutaványaival ide varázsolja a Kelet minden misztikumát. Dr. King hosszabb ideig Szinajában volt, ahol őfelsége Károly trónörökös, Elena és Irina hercegnők előtt produkálta

„felszabadított és megtisztított Nagy-Németország”.

A szeparatista politikát elhárítják, mert az ő jelszava.

— Auf nach Berlin!

— Auf nach Dresden und Leipzig!

Most toborozzák gyűléseiken és felhívásaikban a frontszolgálatos katonákat. Csaklakozásra szólítják fel azokat, akik az 5 évvel ezelőtti visszavonulásnál megesküdtek, hogy visszaszerzik a franciáktól a területeket. Segítséget hívják a volt katonákat a gyászról, szegényből és gyalázattól való menekülésre:

— Herein in unsere Reihen!

— Herein in den Stosstrupp Hitler!

A nagy hang után néelve, úgy gondoltam, hogy legalább is százával táboroznak a felvételre jelentkezők a Schellingstrasse 39. számú ház előtt. A háromemeletes bérházon a Benz-uto cégtáblája lengedez. Még egy picurka tábla se jelzi sehol, hogy itt valami parancsnokság volna. A cégtábla csak azt mutatja, hogy az első emeleten van a szélsőségek lapjának, a Völkischer Beobachter-nek a szerkesztősége és kiadóhivatala. Toborzásról, a toborzás idejéről szó sincs, a cégtábla csupán arról nyújt tájékoztatást, hogy hirdetések 8—12-ig és 2—6-ig vesznek fel.

A kapun belépve, ott sem meredt rám morid ágyu, vagy feszítő halálfej, hanem — mint más polgári békés háznál — egy szerény hangú bádogtábla csak arra figyelmeztetett:

— Nicht auf die Treppe spucken!

Azt is megtudtam még, hogy megjelentek Hitler Adolf arcképei. Itt az alkalom Vilmos császár, vagy Fridericus rex régi képének kiöserelésére.

magát, aki csodálatos mutaványaival mindenkit bámulatba ejtett. Utána Brassóban, Szebenben, Kolozsváron és Nagyváradon tartott érdekes előadásokat zsufolt házak előtt. Aradon a Kulturpalota nagytermében október 14-én, vasárnap este 9 órakor fog előadást tartani. A belépőjegyeket már péntektől kezdve árulják a Kulturpalota pénztáránál délelőtt 10—1-ig és délután 3—7-ig.

— Kollin Jenő fogászati műterme Arad, Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 11. sz. alatt.

Aradi mozi hírek. Még csupán pénteken látható Ludas Matyi az a kedves magyar néprege az Urániában, amely eddigi előadásain kétségtelenül nagy sikert aratott s amely a közönség körében rendkívül kedves és általános tetszést aratott. A publikum nagyszerűen mulat a pompás népmesén, amikor Ludas Matyi ötletes hűfanggal áll boszut a kemény szívű földesurón, aki nagy szegényt hozott Matyira, aki szavának helyét is

áll s.háromszor fizet vissza. — Sámson és Delila, a mai idők monumentális nagyszzerű, elgondolásában, meseszövéseiben és kidolgozásában grandiózus filmszenzációban gyönyörködik most az Apolló közönsége. A Sámson és Delila már ötleténél fogva is a legnagyobb fokú tetszést

LEGUJABB.

Elfogták a görögországi olasz misszió gyilkosait.

Milanoból táviratozzák: A Corriere della Sera jelenti, hogy a jamaikai gyilkosságok a tetteseit sikerült kinyomozni Vanás görög bandavezér és bandájának több tagja személyében. Ismeretes az a

Anglia is hozzákezd a papírpénz szaporításához.

Londonból táviratozza a Reuter ügynökség: A politikai körökben elterjedt hírek szerint Nagybritannia Kormányja jelentős lépést határozott el. Ez nem volna kisebb

Tibeti haderők megtámadták Kínát.

Sanghaiból jelentik: A szecsuan provinciából elkészen érkezett jelentések szerint tibeti haderők szeptember 21-én átlépték a határt és ki-

Irodalom, művészet

Lányom hozománya 500 millió
(Bemutató előadás a temesvári színházban.)

Fekete Mihály rendezésében pompás, gördülékeny előadásban került bemutatásra Földes Imre 3 felvonásos vígjátéka, amely ugyan nem valami irodalmi munka, de igen kedves és alkalmas arra, hogy a közönségnek egy kellemes estét szerezzen. A darab sikerét nagyban fokozta az előadás, amelyben minden egyes szereplő elsőrangú alakítást produkált. Fekete Mihály nagyszerű volt mint báró, Horváth László pedig a herceg szerepében úgy megjelenésével, mint játékával igazolta azt a véleményünket, hogy elsőrangú tehetség.

Igen jó és szimpatikus volt Harmath Rózsi, Sipos Zsigmond nagyon tetszett mint Kovács Vili. Liptayné mint báróné, Zilahy pedig mint Tibor báró produkált nagyon jól. Külön kell megemlékeznünk Fekete Irénről, a társulat hősnőjéről, aki mint nagymama, az egyéniségétől oly messze fekvő szerepben aranyosan kedves játékával elragadtatta a közönséget. Kassay nagyszerű József volt, Hajnal Ilonka Eudoxiája is tetszett.

* Aradi színházi hírek. A Tangókirálynő címszerepében Balogh Böskenek alkalmá nyílik művészetét teljes mértékben érvényesíteni. A csapodár, majd behódolt férfi Tompa Béla lesz, aki egyúttal rendező is az újdonságot. A második nagy női szerepet Fáskertti Macára osztotta a színház igazgatósága. Selmezy Mihály ezúttal bonvivantszerepet játszik. Végül Ekecs Ferenc egy peches Don Juan szerepében fogja megkacagtatni a közönséget. Az operettet az újonnan szerződött Kovács Mihály karmester dirigálja. — Carmen vendégekké kerül színre szombaton. A közkedvelt opera címszerepét az aradi származású Pop Lya, a cluji (kolozsvári) román opera tagja éneke. Ugyancsak ez alkalommal mutatkozik be Aradon Pavel Constantin, aki a cluji opera első tenoristája és egyúttal igazgatója is. Mindkét vendég fellépése elé a legnagyobb vára-

érdemi ki: a bibliai históriát. — A filmstájer vezetőszerepeit Korda Mária, Hellefich Ferenc, Lukács Pál, Arndt Ernst és Hugemann Oszkár játsszák; a kép kidolgozása pedig a legjobbak között is az első közé sorozza a Sámson és Delilát, amely vasárnapig látható az Apollóban.

gyilkosság, amelynek egy egész olasz misszió esett áldozatul és a mely miatt komoly konfliktus is keletkezett Olaszország és Görögország között. **Variáns letartóztaták.**

dolog minthogy feladja az eddigi deflációs pénzügyi politikát és bizonyos mértékben áttér az inflációra. Ez az intézkedés a munkanélküliség megfékezése érdekében történik.

nai területre nyomultak. A kínaiakat a határmenti Batangtól dényugatra fekvő határterületről elűzték.

kozással tekint az operákat kedvelő közönség. — Olcsó helyárral játszókat pénteken a Levendulát, ezt a hangulatos levegőjű, szép muzsikájú operettet. A pénteki előadás tulajdonképpen kísérlet lesz, mert amennyiben beválik, a színház igazgatósága respektálja a közönség ilyen módon megnyilvánult óhaját és hietenként több estére rendszeresíti az olcsó helyáru színelőadásokat. — Vasárnap délután a nagy sikert aratott népszínmű. Az asszony verve jó kefélő színre mérsékelt helyárral, elsősorú kiosztásban. Várady Margit, Gyöző Alfréd, Sereghy Andor, Mészáros Mária, Selmezy. Kallós és Gömör Emmával a főbb szerepekben.

Meghíusult betörés.

(Saját tudósítónktól.) Az aradi államrendőrség egyik detektívje tegnap este egy nagyszabású letörési tervet híusított meg. Tegnapelőtt éjszaka feltűnt a detektívnek, hogy a Piata Stefan Gel Mára (Béla-téren) egyik ház előtt gyűlésű emberek leskelődtek. Állandó figyelemmel kísérte a gyűlésű embereket, akik tegnap este a téren lévő hajóhinta előtt gyűltek össze. A detektív kihallgatta beszélgetésüket és megtudta, hogy az éjszaka folyamán egy nagyszabású betörésre készülnek. Azonnal segítséget hívott és a tanácskozással összegyűlt négy embert letartóztatta. Kihallgatásuk alkalmával kiderült, hogy Szontag József, Fazekas Lajos, Hanza Béla, és Turcsányi Lajos nevű rovimultu emberek voltak a betörés-tervezői. Turcsányi Lajos a Béla-téren levő hajóhinta tulajdonosa. Az a gyamu, hogy Turcsányi és társai is tagjai az Aradon és a környéken működő betörőbandának. Hanza Bélánál egy Juhász András névre szóló hamisított igazolványt találtak. A letartóztatott embereknél megmotozásuk alkalmával revolvereket találtak, amelyekre névze azt mondták, hogy egy katonától kapták. Beismerték, hogy betörést akartak elkövetni, és a revolvere-

ket azért vették magukhoz, hogy esetleges veszély vagy ellenszégülés esetén használatba vegyék. A letartóztatott négy ember ellen tovább folyik az eljárás, a már korábban elkövetett bűneik kiderítésére.

Közgazdaság.

Százmilliárdos bankjegyek.

A márka napról-napra történő óriási zuhanása miatt, mint ma Berlinből jelentik: újabb magasabb címletű bankjegyek készítése vált szükségessé. A legújabb bankjegyek az egy milliárdos bankjegyek után az 50 és 100 milliárdos bankjegyek lesznek, amelyeknek a kibocsátására már meg történtek az előkészületek. A hatalmas bankjegyszükséglet fedezése érdekében Berlin összes állami és magánymondái bankjegyelőállítással foglalkoznak.

A márka egyébként ma tovább folytatta mértéktelen esését és már egész kevés választja el attól, hogy a zürichi árfolyamjegyzéseken a tízmilliomodrészekből a százmilliomodrészekhez kerüljön a márka értéket jelző első szám. A francia frank elveszítette tegnapi emelkedését, de a zürichi zárlat ismét szilárduló irányzattal jegyezte.

Aradi valutaárak. (Október 11.) Francia frank 13.25, svájci frank 39, dollár 222, dinár 2.35, szokol 6.30, lira 9.50, angol font 990, magyar korona 0.0075, osztrák korona 0.0031. — Kifizetések: külföldi 85, belföldi 140. Bécs 328, Prága 6.48, Zürich 38.80, Milano 9.90, London 990, Páris 13.20, Newyork 218, Belgrád 2.60.

Temesvári valutaárak. (Október 11.) Newyork 217, dollár 221, London 988, angol font 990, Páris 13.05, francia frank 13, Belgrád külföldi 2.50, belföldi 2.35, dinár 2.34, Prága 6.45, szokol 6.30 Budapest külföldi 93, belföldi 142, Bécs 330, osztrák korona 320.

Bucuresti tőzsdezárlat. (Október 11.) Kifizetések: Páris 12.10 London 983, Newyork 216.25, Milano 9.80, Zürich 38.90, Bécs 0.0030.75, Prága 6.50, Budapest 0.00129. — Valuták: Napoleon 205 léva 2, török lira 1.25, angol font 995, francia frank 13, svájci frank 39, lira 9.60, drachma 4, dinár 2.35, dollár 222, lengyel márka 0.0040, osztrák korona 0.0030, magyar korona 0.0075, szokol 6.30.

Zürichi zárlat. (Október 11.) Berlin 0.00000020, Amsterdam 219.50, Newyork 558.75, London 2540, Milano 25.41, Páris 33.70, Prága 16.7250, Budapest 0.030750 Belgrád 6.55, Bucuresti 2.60, Varsó 0.0005, Bécs 0.007860.

Budapesti devizaközpont jegyzései. (Október 11.) Napoleon 69000, Belgrád 227—241, Berlin 0.0035, Bucuresti 94—107, lei 95—108, London 88000—92400, angol font 88500—92900, Milano 885—940, lira 895—950, Newyork 19300—20400, dollár 19400—20500, Páris 1160—1226, francia frank 1175—1241, Prága 580—624 Varsó 0.0576—620, Bécs 0.27.40—29.60, Zürich 3440—3660, svájci frank 3460—3680.

— A bortertermés bejelentése. Az aradi pénzügyigazgatóság szeszostálya felhívja a bortertermelőket, hogy bortertermésük mennyiségét a szűret után azonnal jelentésk be a községi előljáróságoknak. Akik bejelentési kötelezettségüknek nem tesznek eleget, azokat megbírságojják.

NYILTER.

Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.
Regatul Románia Tribunalul Arad
No. 4574—923. Cof.
PUBLICATIONE.

Tribunalul Arad publică că in urma cererei lui Ladislau Felterdom. in Buteni in baza ord. 4070—915. M. E. să introdus procedura concordat fortat fără faliment.

Ca supraviețitor de avere este denumit advocatul dr. Alexandru Popper din Buteni.

Creditori sunt somati ca creantele lor in modtul prescriis in §. 28. a susmentionatului ordin să le aminte până in ziua de 1. Novembrie 1923. căci in caz contrar nu vor avea drept de votare.

Termen pentru desbatere că fixează pe ziua de 14. Novembrie 1923. a. m. orele 9 la Tribunalul Arad etaiul I. sala No. 74.

Efectul de drept a procedurii să incepe cu ziua de 3. Octomvrie 1923. 14034

Arad. la 3. Octomvrie 1923.

Dr. Sever Popoviciu m. p. consilier.

Oszi-téli

raglánok

bőr kabát különlegességek

divatos öltönyök

angol és német gyártmányu szövetek

telhalmozott raktár csökkentése végett a

legolcsóbban

IOSIF MUZSAY

férfi, nő és gyermekruha telepén,

ARAD, Városi színházzal szemben.

Csobod János

vizsgázott fogtechnikus

úrv. Morgenstern Gyuláné fogszati műtermét Arad, Strada Bratianu (Waltzer János-utca) 16., a főpostával szemben átvette. 4076

Olcsó butorbesszerzési forrás!

Az „Aradi Kisiparosok betörés és asztalosáru vállalata” Arad, Str. Eminescu (Deák F. u.) 41. sz. a. ajánlja dusan felzerelt raktárát, ahol háló, ebédli stb. butorok a leggyorsabbtól a legdiszesebbig olcsó árban kaphatók.

Butorok

a legjobb kivitelben állandóan raktáron és mérsékelt árk mellett kaphatók: 18779

VICTORIA-butorgyár,

ARAD, Strada Ioan Carvita 42.

Lorakat Neuman patola. (Strada Horia.)

Comorat

Dr. ROMIL MAGER

Téli felöltő újdonságok legolcsóbban PLESZ ruhaáruházában Arad, szerezhetők be

Apró hirdetések.

Füldnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetést ára 2 lel.

Vastagabb betűvel 4 lel.

A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 5 óráig vezünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szolg 20 lel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Alkalmazás.

UJÁGELÁRUSÍTÓ vidéken való hirdetésre való felvételük. Cim Aradi Közlöny kiadóiban. 1500

MODERN parkirozásokat vállal Prichard kertész Arad IV., Str. Corneli Leucuta 52. 5837

PÉNZTÁRNOKNÓ, ki románul beszél, fűszerüzletben járatos, felvételük. Kornis Zs. és M., Acsev-palota. 5860

HÁZISZOLGÁT keresek, ki virágok kezeléséhez is ért. Cim Aradi Közlöny kiadóiban. 5459

KERESEK perfekt szakácsnőt 16 fizetéssel Porzolt igazgató, Str. Mărăsești 1. 5788

SUCHE per sofort deutsches Fräulein zu meinem vierjährigen Mädchen. Besprechung Vormittag 11-12 und Nachmittag 5-6 Uhr. Strada Mărăsești 1. Director Porzolt. 5787

ÜGYES, mindenek szakszónét keresek vidékre fiatal házaspárhoz. Cim Spitz Tivadar Arad, Strada Cloșca (Szent László-utca) 9. 5798

HARMINC ÉVES komoly, intelligens nő magányos, idősebb hölgy, vagy urnál házvezetőnői állást vállal. Vidéki háztartásban is járatos. Cim: Bem Benő lakásán. Özv. Tóthné, Arad, Str. Cosbuc (Wesselényi-utca) 27. 5797

FŐMOLNÁRI, vagy malomkezelői állást keres Kósa Károly Tárnova Arad megye. 5818

MINDENES főzőnő azonnali belépésre keresetük Arad, Bul. General Dragalina 16. (Apponyi-körut 8.) II. aité 11. 14034

HÁZISZOLGÁT azonnali belépésre felvesz Baeder illatszergyár Arad, Strada Consistorului 16. 5836

ÜGYES VARRÓLEÁNY, angol munkára felvételük. Wolmuth Arad, Str. Baritiu 8-9. (Rákóczy-utca.) 5839

KERESKEDÉLMILEG gyakorlottabb, külszolgálatra is alkalmas 25 év körüli nőden hivatalnok felvételük. Természetbeni lakás Aradon rendelkezésre. Ajánlatok „Bizonyítványok másolatban” jelgén Aradi Közlöny kiadóiban. 5841

FRÄULEIN wird gesucht für ein zwei jähriges Kind. Lakatos Arad, Bul. Reg. Ferdinand 50. (Bors Béni-tér 20b) 14034

Lakás.

KÉT hatalember részére egy tágas utcai szoba kiadó teljes ellátással. Ugyanott kapható kihordásra házikoszt. Cim Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 13937

BELVÁROSBAN 4 modern szoba, fürdő szoba, kedvező feltételek mellett, pár napon belül átvehető. Menczer Arad, Str. Eminescu 31. 5848

KÉT EGYSZOBÁS lakást munkások részére magas bér mellett keresünk, esetleg butorozatlanul konyha nélkül is. Címeket az Aradi Közlöny kiadóhivatalába „Egyszoba” jelgére kérünk. 5817

Vétel és eladás.

BUTOR ELADÓ Pápal, Strada Alba Iulia 10. (Zsófia-utca.) 5844

TELJESEN jókarban levő fehér gyermekágy és íróasztal eladó. Cim Aradi Közlöny kiadóiban. 4001

PERZSASZÖNYEG, szörme kabátok, dísztárgyak, briliáns gyűrű, férfi, női és fiú télikabátok, ágyak, asztalok, íróasztalok, diványok, alkov karnis, ágyterítők, storok, függönyök, fehérneműk, kézimunkák, női ruhák, ezüst retiküll, étkező service, stb. eladók. Strada Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) szám I. em. jobbra. 1000

NŐI ÉS FÉRFI fehérneműt, asztal és ágytárgyat, antik butorokat, porcellánokat, szőnyegeket, függönyöket, ezüst tárgyakat, stb. bizományba vesznek. Arad, Strada Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) I. em. jobb. 1000

ÁGY elé való perzsa eladó. Arad, Str. Mocioni (Orczy-utca) 38. 5832

SZAMÓCA palánta, óriás gyümölcsű, korai és késői fajokban, valamint nemes fűzdugvány különböző fajokban és Csabagyöngy nemes vessző kapható. Bor-dás István Arad, Str. Numa Pompiliu No 18. (Kasza-utca) 5. 5834

VILLANY ÉGŐ HUSZONNEGY LEIÉRT kapható Koch Danielnél Str. Eminescu 2. Ugyanott nagy választék villanyos Termoforok, teafőzők és vasalókban. 5835

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszőnyegeket, egész gyűjteményeket a legnagyobb árban vásárol a Salon Artistique Arad, Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

VESZEK könyvtárakat, hangjegyeket, bélyeggyűjteményeket, festményeket és hegedűket a legmagasabb áron. Keresletű könyvkereskedése. 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár Arad. Telefon 385. 13629

ELADÓ sürgősen és olcsón szép nagy világos ebédlő kredenc. Megtekinthető hétköznap délután 3-6 óráig Arad, Str. E. Ghiba Birta 26. (Variassy József-utca) 16a) 5814

ELADÓ középtermetre való alig használt sötét szürke öltöny és egy rajzlán. Stern Arad, Bul. Reg. Ferdinand 13. (József főherceg-ut volt 7.) 5847

SIRKOSZORUK, alkalmi virágkötészet Pincelari szobában Arad IV., Str. Corneli Leucuta 52. 5838

A NAGY KERESLETRF VALÓ TEKINTETTEL sürgősen keresünk antik butorokat, perzsa szőnyegeket, festményeket, műtárgyakat, régi üveg és porcelán tárgyakat, japán vázákat és ezüst ötvös munkákat. Vidéki meghívásra kiutazunk. Szépművészeti Szalon Arad, Ortutay-palota. 13573

KEZIMUNKÁHOZ legszebb előrajzolásokat Ernest kézimunka üzletében Aradon, színház mögött készíthetők. 5088

NŐI BORKALAPOK Lel 160.— viszonteladónak árkedvezmény Posch áruház Arad, Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 8. 5767

ZONGORA, rövid, palisander, elsőrangú bécsi gyártmány, eladó. Cim Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 5778

BUTOR RAKTÁROMBAN ebédlők, háló szobák, valamint kárpitos áruk olcsó áron kaphatók. Wiegenfeld Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-u.) 40a) 13585

ELADÓ 2 jókarban levő polituros tiszta ágy és egy mosdó márvánnyal. Veszek egy ebédlő divánt, egy kis kredencet és egy porcelán mosdót. Bővebbet Wild cukrászdában Arad. 5842

VESZEK jókarban levő bőrgarnitúrás uriszoba berendezést. Cim Wallinger hirdetőjében Arad. 13344

FRAKK és szmoking öltöny egyszer használt eladó. Cim Wallinger hirdetőjében Arad. 13343

ELADÓ NÉGY BOGYLA hereszéna. Cim Aradi Közlöny kiadóiban. 5846

Üzlet.

KORCSMA bérbe adó joggal 25 ezer leierért átvehető. Cim Aradi Közlöny kiadóiban. 5849

Ingatlan.

MAGANHÁZ BELVÁROSBAN eljogialható 5 szobás fürdőszobás lakással 350.000 Leuért sürgősen eladó. Megbízott Argus-iroda, Arad, Str. Eminescu (Deák F. u.) 1. 18422

CALEA RADNEI nagytelek házhelyekre fel lett parcellázva, telkenként olcsón eladó. Ugyanott fatelepnek, gyűrnak alkalmas 830 négyzetűes utcai telek épületekkel. — Főtérn kétemeletes sarokház üzletel, 2-3-8 szobás magánházak belvárosban, építésre alkalmas telkek eladók. Díjtalan felvilágosítással szolgál Gábor építész gázgyárral szemben, vagy délutánonként 5-7-ig Cornul Vánatorului (Vadászkürt-kávéházban.) 5843

BELVÁROSBAN, a városháza közeli kétfalakos emeletes ház átvehető hatszoba, fürdő, cselétszobás lakással eladó. Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 13937

Oktatás.

PERFEKT francia és angol órát adó női, vagy férfi keresek. Cim Aradi Közlöny kiadóiban. 400

Különléle.

VILLANYSZERELÉST, csengőberendezést legolcsóbban vállal Schwarz műszerész Arad, Strada Brancovici (Lázár Vilmos-utca) 3. 12315

SZENTPÉTERY Mihály névre szóló Astra gyári igazolvány elveszett. Megtaláló kéretik Aradi Közlöny kiadóiba juttatni. 5845

CREME MADELAINE

Kiváló hatású kozmetikai készítmény szeplo bőrakra (mitesser) pattanások, arcvörösség, májfoltok és arcbőr minden tisztálansága ellen. — Készítik:

Dr. Földes & Mehs

gyógyszerészek, pipere szappan és vegyészeti gyár: Arad, Micsalaca. Budapest Bertalan-utca 26. Margit creme gyár. Ugyeljük a márkára, óvakodjunk a hamisításoktól és hasonló nemű utánszaktól. 13891

Villanyégők I°

Ötven gyertyalángig 25.— Leierk kaphatók, minőségért felelek. Porcellán-üveg ragasztás. 5840

Schwarz-üvegcsél, Calea Banatului.

A város központjában magánház italméresi joggal bíró fűszerüzlettel, négy-szobás fürdőszobás lakással eladó.

HERZOG

Arad, Str. Brațianu Weltzer-u. 15

Kiszájtástól mentes

315 kat. hold

Ingatlan felszerelés épületekkel és rajta lévő 10 kat. hold erdővel sürgősen

eladó.

Cim „Aradi Közlöny” kiadóiban.

Industria de Fier din Arad, Societate Anonima.

Contul-Bilanț. — Mérleg-számla.

Inmobil și teren — Ingatlan és telek —	95912 22	Capital social — Részvénytőke —	62500	
Masini unelte și instalațiune — Gépek, szerszám és felszerelések —	678348 40	Capitalul acțiunelor de provitate — Elsőségsi részvénytőke —	37500	100000
Mostre — Minták —	24328 65	Contul dividendelor — Osztalék számla —	10757	10757
Material — Anyag —	402866 90	Fondul de scadere a valoarei la masini unelte și instalațiune — Gépek, szersz. és felsz. értékesítő tart. alap —	33688 50	
Marfă — Áru —	62702 17	Fondul de scadere a valoarei la mostre — Minták értékesítő tart. alapja —	24328 65	
Debitori — Adósok —	1890696 97	Fondul de rezerva a terenului — Ingatlan és telek tart. alapja —	2000	
Politiă — Váltó —	231 14	Fond general de rezerva — Általános tart. alap —	48106 24	108323 89
Birou — Iroda —	2162 44	Creditori — Hitelezők —	315501 44	315501 44
Casa — Pénztár —	85695 16	Transportul castigului din anul trecut —	4849 85	
Casa de păstrare a postei — Postataktár —	5200 30	Profit net pe anul curent — Ez évi nyereség —	89102 67	93952 52
rékpénztár —				
	5200 30			
	34680 44			
	34680 44			

Arad, la 31. Decembrie 1922.

Presentul cont de bilanț l'am examinat cu registrele principale și secundare l'am corăntat și l'am ailat corect și în ordin. Jelet mérleg-számlát megvizsgáltuk, a 16- és mellékkönyvekkel összehasonlítottuk és teljesen helyesnek és rendben levőnek találtuk.

DIRECȚIUNEA.

Comis de supraveghere.